

Beslissing van de Raad voor de Journalistiek

over de klacht van

de heer Jacques Mahieu

tegen

de VRT

Met een brief van 19 juni 2012 dient de heer Jacques Mahieu, toenmalig voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg te Antwerpen, klacht in tegen de VRT. Aanleiding is een reportage in Het Journaal van 10 januari 2012 over het bezoek van een groep Antwerpse magistraten aan de Indiase Jaintempel in Antwerpen. Algemeen hoofdredacteur Luc Rademakers antwoordt hierop met een brief van 24 augustus 2012, waarop de heer Jacques Mahieu repliceert met een brief van 6 november 2012.

De rapporteringscommissie van de Raad voor de Journalistiek heeft een hoorzitting gehouden op 7 mei 2014. De heer Jacques Mahieu was hierop aanwezig. Namens de VRT verschenen algemeen hoofdredacteur Luc Rademakers, journalist Dirk Leestmans en bedrijfsjurist Hilde Minjauw.

DE FEITEN

De VRT zendt in Het Journaal van 10 januari 2012 een reportage uit over een bezoek van een groep Antwerpse magistraten aan de Indiase Jaintempel in Antwerpen op 11 december 2011. Ook een aantal niet-magistraten namen deel aan het bezoek. De reportage is gemaakt met verborgen camera en brengt verschillende magistraten herkenbaar in beeld. De reportage meldt ook dat het bezoek gepaard ging met een etentje dat volgens de eerste uitnodiging aangeboden werd door het *Antwerp World Diamond Center*, terwijl er verschillende gerechtelijke onderzoeken liepen tegen de diamantsector. De woordvoerder van de rechtbank van eerste aanleg, mevrouw Eva Leliard, zegt in dezelfde reportage dat het bezoek aan de Jaintempel een louter culturele activiteit was en niets te maken had met de diamantsector.

In een duidend commentaar bij de betrokken reportage zegt journalist Caroline Vandenberghe dat het woord corruptie op dit moment niet aan de orde is, maar dat je wel kan spreken van een mogelijke normvervaging. Ze verwijst ook naar een item uit Het Journaal van daags voordien over een huiszoeking bij het openbaar ministerie in Antwerpen, dat handelde over een geschil tussen een substituut en de procureur-generaal naar aanleiding van de aanpak van een fraudeonderzoek naar diamantairs. De journaliste zegt dat er geen verband is tussen beide items, behalve dat ze allebei met de diamantsector te maken hebben.

Op 13 januari 2012 interviewt de VRT de heer Mahieu in Het Journaal naar aanleiding van de nieuwjaarsreceptie van de rechtbank van eerste aanleg. In dat interview herhaalt de heer Mahieu dat het bezoek aan de Jaintempel en de bijhorende lunch een louter culturele activiteit waren en dat er geen enkele magistraat deelnam die zaken onderzocht in verband met de diamantsector.

In een mail van 16 januari 2012 vraagt de heer Mahieu aan de VRT om de magistraten die tijdens de reportage in beeld kwamen, bij eventuele heruitzending, onherkenbaar te maken. Hoofdredacteur Carl Voet zegt dit toe in een mail van 17 januari 2012.

DE STANDPUNTEN VAN PARTIJEN

Klager zegt dat de reportage van de VRT zijn imago en het imago van de magistratuur in het algemeen schaadt. Door te werken met verborgen camera wekt de VRT de indruk dat de magistraten met hun bezoek criminele daden stelden en contact hadden met criminele diamantairs, terwijl het om een louter cultureel bezoek ging op uitnodiging van de Indiase consul-generaal. Klager weigerde naar eigen zeggen overigens dat het etentje betaald zou worden door de diamantsector, wat volgens hem ook niet is gebeurd. Dat alles heeft de VRT niet vermeld, terwijl het commentaar bij de reportage wel spreekt over normvervaging bij de betrokken magistraten.

Klager heeft ook vragen bij de maatschappelijke relevantie van de reportage, aangezien de Antwerpse magistraten geregeld culturele uitstappen maakten. Het bezoek aan de Jaïntempel maakte deel uit van die reeks en was dus niet abnormaal. Bovendien werd de reportage pas een maand na de feiten uitgezonden naar aanleiding van een huiszoeking bij het parket. Met de verwijzing naar die huiszoeking creëerde de VRT rond het tempelbezoek een schijn van maatschappelijke relevantie, die er niet was.

De VRT heeft volgens klager de voorwaarden van de journalistieke beroepsethiek voor het werken met verborgen camera niet gerespecteerd. Het item was niet maatschappelijk relevant, de informatie kon ook via de gewone weg verkregen worden aangezien het bezoek vermeld werd in het jaarverslag van de rechtbank, en de betrokkenen die in beeld kwamen werden niet onherkenbaar gemaakt.

Klager verwijt de VRT ten slotte vooringenomenheid tegenover hemzelf en verwijst daarvoor naar latere berichtgeving over andere feiten, onder meer over een audit van de Hoge Raad voor de Justitie over zijn functioneren als voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg.

De VRT betwist de ontvankelijkheid van de klacht omdat ze laattijdig werd ingediend.

Over de grond van de zaak zegt de VRT dat het werken met verborgen camera grondig overwogen is. Dat gebeurde in overleg met de eind- en hoofdredactie en met de deontologische adviesraad.

Het tempelbezoek was maatschappelijk relevant. Het werd mee georganiseerd door de rechtbank van eerste aanleg en gebeurde in een professionele context, en was dus geen privé aangelegenheid. Het was evenmin een louter culturele aangelegenheid. De eerste uitnodiging ging uit van het *Antwerp World Diamond Center* en er werden wederzijds geschenken gegeven en een etentje aangeboden. Dat is niet de gewoonte bij gewone culturele uitstappen.

Openlijke opname was niet mogelijk. Het bezoek zou immers anders verlopen zijn als de VRT toestemming voor opname gevraagd had.

Om die redenen was het werken met verborgen camera verantwoord.

De personen die in beeld kwamen zijn niet onherkenbaar gemaakt omdat het bezoek verliep in een professionele context. Hen wel onherkenbaar maken zou bovendien een sfeer van verdachtmaking gecreëerd hebben. Daarom was het aangewezen om de beelden niet te scramblen. Op vraag van de heer Mahieu heeft de VRT dat later bij heruitzending van de beelden wel gedaan.

De VRT noemt de berichtgeving verder zakelijk. De reportage suggereerde geen criminele feiten maar was genuanceerd en bood voldoende duiding. Dat het item – dat oorspronkelijk bedoeld was voor een Panorama-uitzending - niet onmiddellijk op 11 december 2011 maar een maand na de feiten, op 12 januari 2012, werd uitgezonden, heeft te maken met de context. Er is een opportuiniteitsafweging gemaakt rekening houdend met het Journaal-item van daags voordien over de huiszoeking bij het parket. Bovendien gaf die maand ons de tijd en de kans om de waarde van de informatie goed te af te wegen, zegt de VRT.

De reportage gaf ook wederhoor, de dag zelf aan de perswoordvoerder van de rechtbank, mevrouw Leliard, en enkele dagen nadien aan voorzitter Jacques Mahieu.

De VRT zegt ten slotte dat de reportage louter journalistiek geïnspireerd was en dat er van enige vooringenomenheid absoluut geen sprake is.

BESLISSING

Over de ontvankelijkheid van de klacht.

De beelden over het bezoek van de magistraten aan de Jaintempel werden na 10 januari 2012 nog herhaaldelijk getoond door de VRT, mee door het maatschappelijk debat waartoe ze aanleiding gaven. Er zijn volgens de raad daarom voldoende redenen om de klacht ontvankelijk te verklaren.

Over de grond van de klacht.

1. Over het werken met een verborgen camera

In kader van een Panorama-reportage over de diamantsector kon de VRT er terecht vanuit gaan dat het bezoek van de magistraten aan de Jaintempel een relevant gegeven was, te meer omdat de VRT over informatie beschikte dat ook verschillende Antwerpse magistraten kritiek hadden op het bezoek.

Gelet op de gevoelige aard van het onderwerp, met name het feit dat er in dezelfde periode een groot onderzoek gevoerd werd naar fraude in de diamantsector, kon de VRT er vanuit gaan dat het bezoek anders zou verlopen zijn bij openlijke opname of indien er vooraf toestemming voor opname zou zijn gevraagd, en dat een vraag om toestemming bijgevolg weinig zin had.

Het bezoek van de magistraten aan de tempel werd mee georganiseerd door de rechtbank van eerste aanleg en gebeurde in een professionele context. Tegelijk had het scramblen van de beelden de indruk kunnen wekken dat de betrokkenen verdacht waren. Om die redenen was een uitzondering op het beginsel dat bij verborgen opnames betrokkenen niet identificeerbaar mogen zijn, volgens de Raad in dit geval verantwoord. Bovendien heeft de VRT op vraag van klager bij heruitzendingen de betrokkenen onherkenbaar gemaakt.

De VRT nam de beslissing om te werken met verborgen camera in overleg met de hoofdredactie en de deontologische adviesraad.

De Raad is daarom van oordeel dat aan de voorwaarden voor verborgen opnames, zoals omschreven in de richtlijn bij artikel 17 van de Code, voldaan is.

2. Over de bewering van ‘normvervaging’

De reportage over het tempelbezoek werd pas een maand na de feiten uitgezonden, niet in een Panorama-uitzending waarvoor ze oorspronkelijk bedoeld was, maar als een nieuwsitem, en werd uitdrukkelijk gekoppeld aan nieuwe berichtgeving over een huiszoeking bij het parket. In de commentaar bij het item over het tempelbezoek wordt weliswaar ontkend dat het tempelbezoek en de huiszoeking iets met elkaar te maken hebben. Maar door beide met elkaar in verband te brengen en daarbij de term ‘mogelijke normvervaging’ te gebruiken, wordt het tempelbezoek in een specifieke negatieve context geplaatst. Dit kan echter niet als een beroepsethische fout worden beschouwd.

Om die redenen is de Raad voor de Journalistiek van oordeel:

De klacht is ontvankelijk.

De klacht is ongegrond.

Brussel, 19 juni 2014